

Factsheet

Kwaliteitssysteem MBT

“Een kwaliteitssysteem helpt om bewezen effectieve modellen op zo'n manier te implementeren dat de (veronderstelde) werkzame mechanismen maximaal benut worden.”

Het kwaliteitssysteem voor de behandelmethode **Mentalization Based Treatment (MBT)** biedt ondersteuning bij het veilig implementeren van nieuwe MBT-programma's en bij het borgen van de kwaliteit van lopende programma's. Het is ontwikkeld om de doelmatigheid van behandelen te vergroten door actief te sturen op kwaliteitsverbetering.

Noodzaak voor een Kwaliteitssysteem MBT

Uit een recente studie blijkt dat in Nederland slechts 1 op de 5 patiënten met een borderline persoonlijkheidsstoornis die zich binnen de geestelijke gezondheidszorg (ggz) aanmeldt voor hulp, één of andere vorm van psychotherapie krijgt. Het aantal patiënten dat een kwalitatieve bewezen effectieve vorm van psychotherapie krijgt, is niet bekend, maar ligt ongetwijfeld nog heel wat lager. De wetenschappelijk onderbouwde aanbevelingen vanuit de diverse richtlijnen in de ggz vinden slechts erg moeizaam hun weg naar de praktijk. Bovendien is het bekend dat de implementatie van bewezen effectieve behandelmodellen in de praktijk vaak erg afwijkt van de opzet van de oorspronkelijk onderzochte programma's. Dit heeft gevolgen voor de behandelresultaten. Deze zijn daardoor aanzienlijk minder effectief dan in onderzoekscondities. Wanneer werkzame behandelmodellen beter in de praktijk geïmplementeerd worden dan is het zeer aannemelijk dat er een behoorlijke winst op het gebied van doelmatigheid van behandelen behaald wordt. Een kwaliteits-

systeem helpt om de bewezen effectieve modellen op zo'n manier te implementeren dat de (veronderstelde) werkzame mechanismen maximaal benut worden.

Diverse studies binnen de somatische gezondheidszorg laten zien dat het werken met kwaliteitssystemen een groot verschil kan maken in de kwaliteit van zorgverlening. Zo blijken 9,2% van de somatische patiënten onbedoelde schade op te lopen tijdens een verblijf in het ziekenhuis. Hiervan wordt 40% als vermijdbaar ingeschat. Professionals blijken onvoldoende in staat om hun eigen handelen te monitoren en de kwaliteit van zorg die men levert in te schatten.

Toepassing van (eenvoudige) kwaliteitssystemen in de somatische gezondheidszorg leidt tot een zeer significante daling van medische fouten en ongewenste schade. Een vaak gegeven voorbeeld is de handhygiëne: elke arts kent het belang van een goede handhygiëne. Zonder controle volgt slechts één op drie de bekende voorschriften rondom handen wassen uit. Een eenvoudige checklist en monitoringsysteem blijkt het aantal infecties tot nul te reduceren.

“Ervaringen met het kwaliteitssysteem van MST hebben aangetoond dat een kwaliteitssysteem een belangrijke invloed heeft op de behandelintegriteit van behandelaars en dus ook op de behandeluitkomsten.”

Toepassing van kwaliteitssystemen binnen de geestelijke gezondheidszorg staat nog in de kinderschoenen. Ervaringen met het kwaliteitssysteem van Multisystemic Therapy (MST) hebben echter aangetoond dat een kwaliteitssysteem een belangrijke invloed heeft op de behandelintegriteit van behandelaars en dus ook op de behandeluitkomsten. De verwachting is dat dit nog sterker geldt voor de behandeling van persoonlijkheidsstoornissen, waar het risico op iatrogene beschadiging traditioneel hoger is.

Het kwaliteitssysteem MBT

Het kwaliteitssysteem voor MBT heeft de volgende doelen:

- Bieden van ondersteuning bij het opzetten en implementeren van nieuwe MBT-programma's in de praktijk en het borgen van de kwaliteit van lopende MBT-programma's
- Opleiden en borgen van kennis en competenties van nieuwe en al in programma's werkende MBT-therapeuten;
- Monitoren, feedback geven en bijsturen op de werkzame mechanismen van de MBT behandeling;
- Monitoren, feedback geven en bijsturen op organisatorische en teamvoorwaarden om tot een optimaal doelmatige behandeling te komen;
- Voorkomen van iatrogene schade bij patiënten (schade door toedoen van de behandeling) door het identificeren van potentieel schadelijke processen binnen een behandeling.

Het kwaliteitssysteem bestaat daarom uit de volgende onderdelen:

- Kwaliteitshandleiding: beschrijft op gedetailleerde wijze hoe de belangrijkste behandelprincipes en klinische processen geborgd kunnen worden door kwaliteitsbewaking op organisatie-, team-, en behandelaarsniveau;
- Ondersteuningsaanbod: omvat o.a. een uitgebreid aanbod van gedetailleerde protocollen die de uitvoering van specifieke programmaonderdelen en hanteringswijzen voor veel voorkomende klinische incidenten beschrijven;
- Opleiding: een aanbod van basis- en specialistische cursussen voor individuele behandelaars en teams, gericht op blijvende vervolmaking;
- Supervisiestructuur: omvat een uitgewerkte visie op supervisie en consultatie om de uitvoering van de behandeling te borgen en potentiële bedreigingen tijdig te detecteren, zodat de implementatie en uitvoering veilig en kwalitatief goed verloopt.
- Monitoringinstrumenten: omvat een reeks instrumenten, zoals checklists, auditrapporten en lijsten voor het meten van behandelintegriteit van teams en behandelaars. Op basis hiervan wordt de kwaliteit van behandeling voortdurend gemonitord en bijgestuurd.

Rendement van MBT

Na een MBT-behandeling worden aanzienlijke verbeteringen geconstateerd op het vlak van vermindering van

psychische klachten, verbeteren van zelfbeeld en relationeel functioneren, afname van zelfdestructief gedrag en suïcidaliteit, en beter maatschappelijk functioneren. Uit diverse studies blijkt dat deze effecten niet alleen standhouden, maar zich zelfs nog doorzetten na de intensieve behandelperiode. Dat alles zorgt ervoor dat een behandeling al snel een positief rendement heeft in termen van maatschappelijke kosten.

Expertisecentrum MBT Nederland

Het kwaliteitssysteem MBT is ontwikkeld door het expertisecentrum MBT Nederland in samenwerking met A. Bateman. MBT Nederland zet zich in voor de kwaliteit van Mentalization Based Treatment in Nederland. MBT Nederland is partner in het wereldwijde netwerk van het Anna Freud Centre in Londen, waaraan de grondleggers van de Mentalization-Based Treatment (MBT) Anthony Bateman en Peter Fonagy verbonden zijn.